

DOI: [10.32702/2307-2156-2021.2.1](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.2.1)

УДК 353.2

*М. І. Сьомич,
д. е. н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Полтавська державна аграрна академія
ORCID ID: 0000-0001-7049-9992*

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛТАВСЬКОЮ ОБЛАСНОЮ РАДОЮ

*М. Somych
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Public
Management and Administration of Poltava State Agrarian Academy*

ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF STATE SOCIAL POLICY BY THE POLTAVA REGIONAL COUNCIL

У статті проаналізовано особливості реалізації державної соціальної політики Полтавською обласною радою. Були досліджені питання, з якими звертались громадяни до органів виконавчої влади, і встановлено, що левову частку займають проблеми соціального захисту населення. Зазначається, що сума, визначена в обласному бюджеті для надання допомоги вразливим громадянам, рівномірно розподіляється між депутатами обласної ради. Вони приймають рішення щодо використання коштів лише особисто, без втручання виконавчого апарату області або інших сторонніх осіб.

З метою надання додаткової соціальної підтримки пільговим категоріям населення регіону реалізується Комплексна соціальна програма. Розпорядженням голови Полтавської обласної державної адміністрації затверджено «Порядок використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для надання грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах та іншим категоріям громадян». Визначено, що головним розпорядником коштів є Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації. Розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня є Центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат у Полтавській області.

The article analyzes the peculiarities of the implementation of state social policy by the Poltava Regional Council. The issues addressed by the citizens to the Poltava Regional Council were investigated and it was found that the lion's share is occupied by the problems of social protection of the population. It is noted that the amount determined in the regional budget to provide assistance to vulnerable citizens is evenly distributed among the deputies of the regional council, who decide on the use of funds only personally, without interference from the executive staff of the regional or other outsiders.

In order to provide additional social support to privileged categories of the population in the region, a Comprehensive Social Program is being implemented. The order of the head of the Poltava Regional State Administration approved the «Procedure for the use of funds provided in the regional budget to provide financial assistance to citizens who find themselves in difficult life

circumstances and other categories of citizens». It is determined that the main administrator of funds is the Department of Social Protection of the Poltava Regional State Administration. The administrator of the lower level budget funds is the Center for the calculation and implementation of social benefits in the Poltava region.

The ability of the state to create appropriate protection of the legitimate social interests of citizens depends on the effective implementation of administrative and legal mechanisms of citizens' rights and the speed of the authorities' response to their appeals. The analysis of the appeals of the citizens of Poltava region, received by the Poltava regional council, allows the management to draw conclusions about the actual state of exercising the constitutional rights of communities to appeal and about the actual state of resolving issues raised in the appeals. Employees of the executive staff of the regional council pay great attention to identifying and eliminating the causes that determine the complaints of citizens, take a list of measures to prevent the formation of grounds for reasonable re-appeals and appeals to higher authorities and more.

Ключові слова: *соціальна політика; соціальний захист; звернення громадян; бюджет; життєві обставини; органи виконавчої влади.*

Key words: *social policy; social protection; citizens' appeals; budget; living circumstances; executive bodies.*

Постановка проблеми.

Соціальна політика, метою якої є підвищення рівня соціальної безпеки й добробуту населення, соціального захисту людини, має виходити з реального стану економіки країни, не абсолютизуючи при цьому політику збільшення доходів саму по собі. Навіть за умов значного ослаблення соціальної безпеки населення, погіршення його добробуту, соціальної захищеності, істотного зниження рівня життя більшості, що характерно для України, соціальна допомога, підтримка з боку держави не може мати загального, тотального характеру, а повинна бути адресною, мати диференційований характер з урахуванням ступеня захищеності людини, її віку, соціального статку, працездатності та інших чинників і стосуватися насамперед найвразливіших верств населення.

Аналіз досліджень і публікацій.

Проблеми формування та реалізації державної соціальної політики привертають увагу багатьох вітчизняних науковців: А. І. Амошу, В. Г. Бульбу, В. І. Куценко, М. В. Кравченко, Е. М. Лібанову, В. О. Мандибуру, О. Б. Коротич, В. А. Скуратівського, Т. В. Семигіну, П. І. Шевчука, В. І. Цимбалюк, К. О. Кісілевич та ін. Водночас не можна вважати, що вже остаточно досліджено весь спектр проблем розвитку регіональної соціальної політики.

Постановка завдання.

Метою дослідження є аналіз реалізації державної соціальної політики Полтавською обласною радою.

Виклад основного матеріалу.

Серед чинників соціальної політики регіону проблеми забезпечення ефективного соціального захисту населення є завжди пріоритетними. Саме тому соціальна політика є одною з головних складових внутрішньої політики України, що забезпечує захист прав людини, визначає передумови для стабільного життя громади та суспільної системи в цілому. Органи державного управління та місцевого самоврядування, забезпечуючи функції соціального відтворення населення та його соціального захисту, розглядають, як стратегічні, наступні завдання своєї діяльності: закріплення та підтримку соціальних стандартів рівня та якості життя, які б забезпечували самореалізацію та гармонійний розвиток особистості; стимулювання активної діяльності особистості та соціальних груп в тому числі через механізм взаємної довіри між владою і громадянами, соціальними групами; забезпечення конкуренції на ринку надання соціальних послуг; надання високих соціальних гарантій кожній людині в обмін на чесну сплату визначених державою податків; використання коштів і ресурсів підприємств у механізмі соціального захисту населення; розробка і створення механізмів взаємодії держави і громадянського суспільства; реалізації державних адресних програм соціальної допомоги; розробка стратегії забезпечення принципу соціальної справедливості у системі соціально-економічних відносин; упровадження різних форм і видів соціального страхування; професійної підготовки соціальних працівників; узгодження інтересів та регулювання правовими засобами конфліктів в суспільстві, забезпечення його усталеного розвитку [1, с. 121].

Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їхньої статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх

соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення [5].

Полтавська обласна рада є представницьким органом місцевого самоврядування, який представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, об'єднаних територіальних громад Полтавської області у межах повноважень, визначених Конституцією України та законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та іншими законодавчими актами. Робота зі зверненнями громадян у Полтавській обласній раді спрямована на забезпечення громадянами їх конституційного права на звернення, створення належних умов для реалізації цього права згідно з вимогами Закону України «Про звернення громадян», Указу Президента України від 7 лютого 2008 року № 109/2008 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування», інших нормативно-правових актів [6].

Під час роботи зі звернення громадян загальний відділ Полтавської обласної ради керується наступними нормативно-правовими актами: Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції»; Законом України «Про звернення громадян»; Порядком роботи зі зверненнями громадян у Полтавській обласній раді; Розпорядженням голови обласної ради «Про запровадження послуг на порталі igov.org.ua»; Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації»; Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Класифікатора звернень громадян»; Законом України «Про захист персональних даних»; Положенням про порядок обробки і захисту персональних даних у базах даних, володільцем яких є Полтавська обласна рада; Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Класифікатора звернень громадян»; організація особистого прийому громадян керівництвом обласної ради.

Відповідно до посадових обов'язків безпосередньою роботою зі зверненнями громадян покладено на працівників загального відділу виконавчого апарату Полтавської обласної ради, завідувача сектору по роботі зі зверненнями громадян та вхідною і вихідною документацією та головного спеціаліста сектору.

Законодавство України про звернення громадян включає Закон України «Про звернення громадян» та інші акти законодавства, що видаються відповідно до Конституції України. Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги [7].

Від правильного функціонування адміністративно-правових механізмів реалізації прав громадян, від чіткого й ефективного реагування влади на їхні звернення залежить здатність держави забезпечувати належний захист законних інтересів громадян. Досвід показує, що громадяни України активно користуються своїм правом на звернення [4, с. 149]. Усього за 2019 рік до обласної ради надійшло 1636 звернень громадян. У порівнянні з 2015 р. їх кількість збільшилась на 626. Із них у 2019 р. звернень: індивідуальних – 1213, колективних – 423. Поштою надійшло 1596 звернень від громадян мешканців області, обласного центру та громадян, які проживають за межами області (за 2015 р. – 812). Вцілому, вплив органів державної влади та місцевого самоврядування на розвиток соціальних відносин, умови життя та праці населення країни за допомогою різноманітних засобів (форм, методів та інструментів) є досить різновекторним, але являє собою складну багаторівневу систему із тісно пов'язаними між собою та непевним зовнішнім середовищем елементами [2, с. 18].

Від ефективної реалізації адміністративно-правових механізмів прав громадян, від швидкості реагування влади на їхні звернення залежить здатність держави створити відповідний захист законних соціальних інтересів громадян. Аналіз звернень громадян Полтавської області, що надходять до Полтавської обласної ради дає можливість керівництву робити висновки про фактичний стан здійснення конституційних прав громадам на звернення та про фактичний стан розв'язання питань, які порушені у зверненнях. Працівники виконавчого апарату обласної ради приділяють велику увагу питанням виявлення та усунення причин, які визначають скарги громадян, вживають перелік заходів для запобігання формування підстав для обґрунтованих повторних звернень та звертань до вищих органів тощо.

Динаміка звернень громадян до Полтавської обласної ради залежить від суспільно-політичних змін у житті країни та області (табл. 1).

Таблиця 1.

Питання з якими звертались громадяни до Полтавської обласної ради, у 2015-2019 рр., заявників

Питання	Роки					2019 р. від 2015 р., (+,-)
	2015	2016	2017	2018	2019	
Аграрної політики і земельних відносин	60	42	30	11	11	- 49
Транспорту і зв'язку	8	14	10	8	15	7
Фінансової, податкової, митної політики	2	4	-	0	0	- 2
Соціального захисту	414	296	1160	1151	1387	973
Праці і заробітної плати	16	18	3	37	36	20
Охорони здоров'я	40	28	10	0	1	- 39
Комунального господарства	57	76	40	52	43	- 14
Житлової політики	37	38	33	12	19	- 18
Екології та природних ресурсів	16	26	22	11	11	- 5
Забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку	35	24	6	6	3	- 32
Сім'ї, дітей, молоді, гендерної рівності, фізичної культури і спорту	3	10	3	1	5	2
Освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності	29	22	12	4	10	- 19
Діяльності об'єднань громадян, релігії та міжконфесійних відносин	3	3	1	0	3	0
Діяльності центральних органів виконавчої влади	1	1	1	1	3	2
Діяльності місцевих органів виконавчої влади	1	1	1	0	6	5
Діяльності органів місцевого самоврядування	24	23	33	9	13	- 11
Державного будівництва, адміністративно-територіального устрою	1	1	0	0	0	- 1
Інші	263	283	337	69	70	- 193
Кількість питань, порушених у зверненнях громадян	1010	933	1740	1443	1636	626

Згідно даних табл. 1, громада Полтавщини активно користується правами на звернення. Мешканці Полтавської області у своїх зверненнях до керівництва обласної ради порушували питання: аграрної політики і земельних відносин – 11 (0,7 %), транспорту і зв'язку – 15 (0,9 %); соціального захисту – 1387 (84,8 %); праці і заробітної плати – 36 (2,2 %); охорони здоров'я – 1 (0,1 %); комунального господарства – 43 (2,6 %); житлового питання – 19 (1,2 %); екології та природних ресурсів – 11 (0,7 %); забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку – 3 (0,2 %); сім'ї, дітей, молоді, фізичної культури і спорту – 5 (0,3 %); освіти, науки, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – 10 (0,6 %); діяльності об'єднань громадян, релігії та міжконфесійних відносин – 3 (0,2 %); діяльності місцевих органів виконавчої влади – 6 (0,4 %); діяльності органів місцевого самоврядування – 13 (0,8 %); інше – 70 (4,3 %).

Отже, лівову частку займають проблеми соціального захисту населення. Рішенням обласної ради затверджено Програму розвитку місцевого самоврядування у Полтавській області на 2018–2020 роки», яка розроблена з метою створення належних умов для реалізації територіальними та об'єднаними територіальними громадами області прав і повноважень, визначених статтею 140 Конституції України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Європейською Хартією місцевого самоврядування, ратифікованою Законом України від 15 липня 1997 року, з урахуванням Указу Президента України від 30 серпня 2001 року № 749/2001 «Про державну підтримку розвитку місцевого самоврядування в Україні», і спрямована на подальший розвиток місцевого самоврядування у Полтавській області та успішне виконання основних завдань Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 01 квітня 2014 року № 333-р. Фінансування Програми відбувається у межах кошторисних видатків.

Рішенням обласної ради затверджено «Положення про порядок та умови надання разової матеріальної допомоги». Реагуючи на звернення, з питань соціальної політики та соціального захисту населення депутати Полтавської обласної ради здійснюють надання разової грошової допомоги малозахищеним верствам населення, які проживають на території області. Допомога надається особам, членам їх сімей для лікування, придбання ліків, протезування, вирішення складних соціально-побутових питань (у разі надзвичайних ситуацій техногенного походження чи стихійного лиха). Допомога надається один раз на рік. Загальна сума коштів для надання допомоги визначається рішенням сесії про обласний бюджет на відповідний рік. Організацію рішення покладено на виконавчий апарат обласної ради, Департамент соціального захисту населення Полтавської обласної державної адміністрації, контроль – на постійну комісію обласної ради з питань бюджету та управління майном.

Визначена в обласному бюджеті сума для надання допомоги малозахищеним громадянам рівномірно розподіляється серед депутатів обласної ради, які вирішують питання використання коштів винятково особисто, без втручання працівників виконавчого апарату обласної чи інших сторонніх осіб. Допомога надається на підставі письмової заяви на ім'я депутата обласної ради з необхідними документами. Наведемо показники ефективності використання коштів депутатами Полтавської обласної ради в табл. 2.

Таблиця 2.
Ефективність використання коштів депутатами Полтавської обласної ради, 2015-2019 рр.

Показники	Роки				2019 р. від 2016 р., (+,-)
	2016	2017	2018	2019	
Виділено коштів з обласного бюджету, тис. грн	2520,0	5040	5880	8400	5880
Малозахищенні верстви населення, яким надано допомогу, осіб	1986	3223	3103	3689	1703
Сума грошової допомоги, яку отримали малозахищенні верстви населення, тис. грн	2496,9	4994,3	5841,7	8346,7	5849,8
Отримано коштів на одну особу, грн	1257,3	1549,6	1882,6	2262,6	1005,3

Отже, в цілому можна зробити висновок, що у 2019 році депутатами обласної ради з обласного бюджету для надання матеріальної допомоги громадянам було виділено 8400 тис. грн, що в 3,3 рази більше в порівнянні з 2016 роком. 3689 осіб отримали матеріальну допомогу, що на 85,8 % більше ніж у 2016 році. Середній розмір допомоги у 2019 році становив 2262,6 грн, що на 80 % більше ніж у 2016 році.

Рішенням сесії обласної ради від 20.12.2019 № 1253 було внесено зміни до «Програми розвитку місцевого самоврядування у Полтавській області на 2018-2020 роки (п. 3.7), що на кожного депутата обласної ради (їх 84) виділили фонд по 100 тис. грн для надання одноразової матеріальної допомоги малозахищеним верствам населення (в основному на лікування та придбання ліків).

Найбільше на виконання доручень громади у 2019 році було закладено в бюджеті Дніпропетровської області 90 млн грн (табл. 3).

Таблиця 3.
Обсяг коштів, виділених на виконання доручень громади, 2019 рік

Орган місцевого самоврядування	Кількість депутатів, осіб	Назва програми	Виділено у 2019 році, тис. грн	Середній розмір на одного депутата, тис. грн
Київська міська рада	120	Програма вирішення депутатами Київської міської ради соціально-економічних проблем, виконання передвиборних програм та доручень виборців на 2016-2019 роки	128286,9	1069,1
Дніпропетровська обласна рада	120	Субвенція з обласного бюджету бюджетам міст, районів та об'єднаних територіальних громад на виконання доручень виборців депутатами Дніпропетровської обласної ради	90000,0	750,0
Полтавська обласна рада	84	Фонд розвитку територій в рамках Програми розвитку місцевого самоврядування у Полтавській області на 2018-2020 рр.	84000,0	1000,0
Запорізька обласна рада	84	Програма сприяння виконанню депутатських повноважень депутатами Запорізької обласної ради	58646,5	698,2
Чернігівська обласна рада	64	Програма сприяння виконанню повноважень депутатами Чернігівської обласної ради на 2019-2020 роки	19500,0	304,7

На другому місці – Полтавська область, де в бюджеті закладено 84 млн. грн, на третьому – Запорізька обласна рада, де в бюджеті на 2019 рік було закладено майже 59 мільйонів гривень. Що стосується середнього розміру передбачених коштів на одного депутата, то тут у лідерах Полтавська область (1 млн. грн). На другому місці – Дніпропетровська область (750 тис. грн), на третьому – Запорізька (майже 700 тис. грн).

При цьому в одних програмах не встановлена чітка сума щодо того, скільки коштів депутати можуть

спрямувати на надання матеріальної допомоги виборцям, у інших – така сума чітко регламентована. Громадяни, що опинилися в складних життєвих обставинах і звернулися із заявою та відповідними документами до голови обласної ради з проханням надання грошової допомоги, перенаправляються за належністю на розгляд Комісії Полтавської обласної державної адміністрації з надання матеріальної допомоги населенню з обласного бюджету.

З метою надання додаткової соціальної підтримки пільговим категоріям населення в області реалізується Комплексна соціальна програма.

Одним із напрямків Програми є надання грошової допомоги за рахунок коштів обласного бюджету громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах. Рішення щодо надання матеріальної допомоги приймається Комісією по кожному зверненню окремо, враховуючи соціальний статус, матеріальний стан та за обов'язкової наявності особистої заяви та відповідних документів. Слід зазначити, що 98 % звернень надійшло саме щодо надання матеріальної допомоги на лікування.

Розпорядженням голови Полтавської обласної державної адміністрації затверджено «Порядок використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для надання грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах та іншим категоріям громадян», розроблений на виконання обласної Комплексної програми соціального захисту і соціального забезпечення населення Полтавської області на 2013-2020 рр.

Головним розпорядником коштів є Департамент соціального захисту населення Полтавської ОДА. Розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня є Центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат у Полтавській області.

Одноразова грошова допомога за рішенням Комісії з розгляду питань з надання матеріальної допомоги населенню з обласного бюджету надається: громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах; дітям та особам, які мають онкологічні захворювання та потребують довготривалого та дороговартісного лікування; потерпілим (пораненим) учасникам антитерористичної операції, операції об'єднаних сил із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримання збройної агресії Російської Федерації на території Донецької та Луганської областей (АТО, ООС); членам сімей осіб, які беруть участь в АТО, ООС; членам сімей загиблих (померлих) учасників АТО, ООС; членам сімей загиблих (померлих) осіб, які брали участь в АТО, ООС, загинули захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також осіб, смерть яких пов'язана з участю в масових акціях громадського протесту, що відбулися у період з 21 листопада 2013 р. по 1 лютого 2014 р.; учасникам-добровольцям АТО, ООС статус яким встановлено комісією з визнання та встановлення статусу учасникам-добровольцям антитерористичної операції; внутрішньо-переміщеним особам на вирішення соціально-побутових питань [3, с. 13].

Також встановлена щомісячна допомога сім'ям з дітьми загиблих (померлих) учасників АТО, ООС; щомісячна соціальна стипендія студентам (курсантам) з числа учасників-добровольців антитерористичної операції; щоквартальна грошова допомога членам сімей осіб, які перебувають у полоні або пропали безвісти; матеріальна допомога на придбання санітарно-курортної путівки особі, супроводжуючій постраждалого внаслідок аварії на ЧАЕС.

Отже, звернення громадян забезпечує чіткий зв'язок між органами публічної влади та громадянами, надають можливість через проблеми окремого заявника бачити проблему суспільства в цілому, а реалізація через звернення конституційних прав і свобод є кроком до зміцнення демократичної правової держави. Всебічний оперативний розгляд звернень громадян, забезпечення законних прав та інтересів людей – одне із пріоритетних завдань органів місцевого самоврядування у соціальній сфері.

На офіційному сайті Полтавської обласної ради здійснюється оприлюднення актуальної інформації з питань звернень громадян, а також щодо організації особистого прийому громадян керівництвом обласної ради.

На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2012 року № 21 «Про затвердження Положення про Національну систему опрацювання звернень до органів виконавчої влади та Типового положення про контактний центр Автономної Республіки Крим, області, м. Києва і Севастополя» в Полтавській області утворено комунальну бюджетну установу «Обласний контактний центр» Полтавської обласної ради як суб'єкта Національної системи опрацювання звернень до органів виконавчої влади.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про звернення громадян» щорічно до Апарату Верховної ради України надсилаються підсумки роботи зі зверненнями громадян за відповідний період, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації.

Удосконалення роботи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування із зверненнями: забезпечила оперативне реагування на проблемні питання соціально-економічного життя, які порушуються у зверненнях; дала змогу вивчати громадську думку щодо основних напрямів діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; допомогла підвищити ефективність державного управління, якість підготовки та прийняття рішень з найважливіших питань соціально-економічного життя з урахуванням думки громадськості; створила додатковий механізм інформування громадськості з питань державної політики.

Міністерство юстиції України разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади постійно організовує роз'яснення конституційних прав і обов'язків громадян [5]. Отже, в цілому в Полтавській обласній раді приділяють максимум зусиль для постійного поліпшення соціальної політики регіону.

Висновки.

Полтавська область за багатьма соціальними напрямками перебуває в першій п'ятірці областей. Полтавська обласна рада є одним з ключових суб'єктів, через який держава реалізовує соціальну функцію. Полтавська обласна рада є своєрідною формою громадського контролю, за допомогою якого виражаються погляди, пропозиції чи невдоволення громадян тими чи іншими діями органів державної влади, які повинні бути розглянуті та з приводу яких необхідно прийняти рішення. В обласній раді працює 10 профільних постійних депутатських комісій.

В цілому можна зробити висновок, що у 2019 році депутатами обласної ради з обласного бюджету для надання матеріальної допомоги громадянам було виділено 8400 тис. грн, що в 3,3 рази більше в порівнянні з 2016 роком. 3689 осіб отримали матеріальну допомогу, що на 85,8 % більше ніж у 2016 році. Середній розмір допомоги у 2019 році становив 2262,6 грн, що на 80 % більше ніж у 2016 році.

Особливо важливим напрямком здійснення активної соціальної політики є діяльність, спрямована на утвердження соціальної стабільності суспільства, в основі якої лежить надійна соціальна безпека людини, її добробут, соціальна захищеність. У цьому зв'язку вищими пріоритетами активної соціальної політики Полтавського регіону мають стати дійова система заходів, спрямована на стимулювання людського потенціалу, зростання економічної активності населення як самодостатньої цілі.

Список літератури.

1. Бульба В. Г. Територіальна громада як об'єкт і суб'єкт державної соціальної політики. *Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління*. Х. : Вид-во ДокНаукДержУпр. 2013. № 4 (16). С. 118–125.
2. Коротич О. Б. Реалізація державної соціальної політики України в умовах реформування публічної влади. *Актуальні проблеми державного управління*. 2016. Вип. 2(50). С. 17-22.
3. Розпорядження Полтавської обласної державної адміністрації «Про затвердження порядку використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для надання грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах та іншим категоріям громадян»: затверджене від 18.02.2020 р. № 82. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/PO170018> (дата звернення: 08.02.2021 р.).
4. Цимбалюк В. І. Звернення громадян як важлива складова захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Молодий вчений*. № 5.1 (45.1). 2017. С. 149-154.
5. Звернення громадян. Офіційний сайт Полтавської обласної державної адміністрації : веб-сайт. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/zvernennya-gromadyan-0> (дата звернення: 01.02.2021 р.).
6. Підсумки роботи зі зверненнями громадян у Полтавській обласній раді. URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/uploads/kor> (дата звернення: 05.02.2021 р.).
7. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.02.2021 р.).

References.

1. Bul'ba, V. H. (2013), «Territorial community as an object and subject of state social policy», *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka : zbirnyk naukovykh prats' Asotsiatsii doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnia*, vol. 4, pp. 118–125.
2. Korotych, O. B. (2016), «Implementation of the state social policy of Ukraine in the conditions of public authority reform», *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 2(50), pp. 17-22.
3. Poltava Regional State Administration (2020), Order of the Poltava Regional State Administration «On approval of the procedure for using the funds provided in the regional budget to provide financial assistance to citizens who find themselves in difficult life circumstances and other categories of citizens», available at: <https://ips.ligazakon.net/document/PO170018> (Accessed 08 February 2021).
4. Tsybaliuk, V. I. and Kisilevych K. O. (2017), «Citizens' appeals as an important component of protection of human and civil rights and freedoms in Ukraine», *Molodyj vchenyj*, vol. 5.1 (45.1), pp. 149-154.
5. Official site of Poltava Regional State Administration. Appeals of citizens, available at: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/zvernennya-gromadyan-0> (Accessed 01 February 2021).
6. Results of work with appeals of citizens in the Poltava regional council. , available at: <https://oblrada-pl.gov.ua/uploads/kor> (Accessed 05 February 2021).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine «On citizens' appeals», available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 01 February 2021).

Стаття надійшла до редакції 10.02.2021 р.